

14.1 De honingbij bij de honing

Van de 20.000 bekende soorten bijen worden 44 ondersoorten tot de 7 erkende soorten honingbijen gerekend. Daarnaast zijn er ook nog wel andere bijensoorten en hommels die honing maken. Alleen de Aziatische (*Apis cerana*) en de Europese (*Apis mellifera*) zijn geschikt om te imkeren. De Europese honingbij heeft nog 10 ondersoorten: Italiaanse, Krainer, Kaukasische, Iberische e.a. Ondersoorten kunnen onderling wel paren, verschillende soorten niet.

Nadat eerst de Italiaanse bij (*Apis mellifera ligustica*) en daarna de Krainer bij (*Apis mellifera carnica*) onze Europese donkere of zwarte bij (*Apis mellifera mellifera*) verdrong bij de imkers, wordt die sinds 2012 gelukkig weer meer en meer gewaardeerd. Naast de tekening met gekleurde ringen en beharing is onderscheid zichtbaar in de adering van de vleugels en de vorm van de randcel; lengte en vorm van de tong en de wijze waarop stuifmeel wordt verzameld. Zo zijn er krop-, buik-, been-, en korfverzamelaars (in speciale pollenkorfjes op de achterpoten). En tegenwoordig geeft genetica uiteraard uitsluitel.

Het leven van een bijenkolonie

Elk bijenvolk heeft zijn eigen geur. De koningin verspreidt die. Indringers worden zo direct herkend en verdreven. Bijen gaan zwermen als er teveel bijen geboren worden. De werksters bouwen enkele grotere cellen en voeden enkele larven met koninginnenbrij. Hieruit groeien dan nieuwe koninginnen. Als de eerste koningin geboren wordt, dood ze onmiddellijk alle andere ongeboorte koninginnelarven. Daarna bedreigt ze de oude koningin. Die vertrekt dan met ongeveer tweederde van het volk. In afwachting van een nieuwe woonplaats strijken ze neer op een boom, een holte in een muur, onder een dak,... Die tros kan je met een snok in een mand doen vallen. Hij blijft beter samen als je hem lichtjes nat nevelt. Laat de korf tot rust komen, en verplaats hem pas 's avonds.

Als je een nieuw volk wil stichten kan je de kast een beetje verzetten. De verzamelaarsters vinden de kast niet meer terug en de koningin in de kast denkt dat ze te weinig volk heeft om uit te zwermen, dus worden er geen nieuwe koninginnen gekweekt. Zet op de oude plaats een nieuwe kast, de verzamelaarsters nemen de kast in gebruik en vormen een nieuw volk .

Om zwermen te voorkomen moeten kasten regelmatig gecontroleerd worden en de moerdoppen waar de nieuwe koninginnen inzitten verwijderd worden.

Misschien hebben onze verre voorouders het roven van bijenhoning wel afgekeken van beren die door hun dikke vacht geen last hadden van steken. Al 9.000 jaar geleden werden er in Noord-Afrika bijen gehouden in aardenwerk potten. Hun domesticatie is al uitgebeeld in Egyptische kunst van 4.500 jaar oud.

Om in de natuur een **bijenvolk** te vinden gebruikten de Romeinen volgende truc: een hol stuk riet werd aan één zijde afgesloten. Er gingen enkele druppels honing in. Dit werd bij een plek gelegd waar bijen kwamen drinken. Zodra er een aantal bijen inzaten werd er

één vrijgelaten. Die werd zover mogelijk gevolgd op haar terugtocht naar het nest. Daarna werd een tweede vrijgelaten, enz... tot het nest gevonden was.

Imkers gebruiken etherische olie van citroengras (*Cymbopogon citratus*) om bijenzwermen in lokkorven te lokken.

Het zoemende geluid van bijen wordt veroorzaakt door het gerammel van hun uitwendige skelet en niet door hun vleugels die tot 190 keer per seconde slaan. Zelfs tot 250 keer, en ze kunnen 30 km/u vliegen.

Een bij kan 300 keer haar eigen gewicht tillen en moet 4.000 bloemen bezoeken om 1 lepel honing te maken.

Er wordt beweerd dat bijen menselijke gezichten kunnen herkennen. Onderzoek uit 2012 stelt dat dit over dreven is, maar dat ze wel gezicht-achtige patronen kunnen herkennen.

♪ *Echte mannen eten geen honing. Die kauwen op bijen.*